

V I Lenin

Det socialistiska partiet och den partiobundna revolutionismen

I

Den revolutionära rörelsen i Ryssland, som snabbt sprider sig till ständigt nya skikt av befolkningen, håller på att skapa en hel rad partiobundna organisationer. Behovet av att sammansluta sig bryter fram med desto större kraft, ju längre det har undertryckts och förföljts. Organisationer i en eller annan form, ofta inte fast, uppkommer ständigt, och deras karaktär är ytterst originell. Här finns inte de fasta ramar som organisationerna i Europa har. Fackföreningarna antar politisk karaktär. Den politiska kampen sammanflätas med den ekonomiska – t ex i form av strejker – och ger upphov till temporära eller mer eller mindre permanenta organisationer i sammanhängande former.

Vilken betydelse har detta fenomen? Hur skall socialdemokratin ställa sig till det?

Strikt partianknytning är något som ledsagar en högt utvecklad klasskamp och är ett resultat av denna kamp. Och omvänt är det i den öppna och breda klasskampens intresse nödvändigt att utveckla den strikta partianknytningen. Det medvetna proletariats parti, socialdemokratin, har därför alltid helt riktigt bekämpat idén om partiobundenhet och arbetar oavslåligt på att skapa ett principfast, starkt sammansvetsat socialistiskt arbetarparti. Detta arbete har framgång bland massorna allt efter som kapitalismens utveckling klyver hela folket allt djupare i klasser och skärper motsättningarna mellan dem.

Det är helt naturligt att den nuvarande revolutionen i Ryssland har gett och fortsätter att ge upphov till så många partiobundna organisationer. Denna revolution är demokratisk, dvs borgerlig till sitt sociala och ekonomiska innehåll. Denna revolution håller på att störta det autokratisk-feodala systemet, frigör det borgerliga systemet från det, förverkligar på så sätt kraven från det borgerliga samhällets alla klasser och är i denna mening hela folkets revolution. Detta innebär naturligtvis inte att vår revolution inte är en klassrevolution; naturligtvis inte. Men den riktar sig mot klasser och kaster, som är eller håller på att bli förlegade ur ett borgerligt samhälles synvinkel, är främmande för detta samhälle och hindrar det att utvecklas. Och eftersom landets hela ekonomiska liv redan i alla sina huvuddrag har blivit borgerligt, eftersom befolkningens överväldigande flertal redan i praktiken lever under borgerliga existensvillkor, så är de antirevolutionära elementen naturligtvis ynkligt fåtaliga och utgör verkligen en ”handfull” jämfört med ”folket”. Den borgerliga revolutionens klasskaraktär kommer därför ofrånkomligen till uttryck i den ”folkomfattande”, vid första anblicken icke klassmässiga karaktären av den kamp som det borgerliga samhällets alla klasser för mot självhärskardömet och livegenskapen.

Såväl i Ryssland som i andra länder utmärks den borgerliga revolutionens epok av att de för ett kapitalistiskt samhälle kännetecknande klassmotsättningarna är relativt outvecklade. Kapitalismen i Ryssland är nu visserligen betydligt högre utvecklad än den var i Tyskland 1848 för att inte tala om Frankrike 1789, men det är obestridligt att de rent kapitalistiska motsättningarna ännu i mycket hög grad i vårt land undanskymms av motsättningarna mellan ”kultur” och asiatiskt barbari, mellan europeism och tataröme, mellan kapitalism och livegenskap, dvs att i förgrunden skjuts krav, vilkas genomförande kommer att utveckla kapitalismen, rensa den från feodalismens slagg, förbättra villkoren för såväl proletariats som bourgeoisins liv och kamp.

Om vi ser närmare på de krav, instruktioner och doléances¹, som nu i oräkneliga mängder ställs upp i Ryssland på varje fabrik, i varje kansli, i varje regemente, i varje polisgrupp, i varje stift, vid varje läroanstalt etc etc, så upptäcker vi faktiskt lätt att de till sitt överväldigande flertal är rent ”kulturella”, om man kan uttrycka det så. Jag skulle vilja säga att det egentligen inte är specifikt klassmässiga krav, utan krav som är elementärt rättsliga, krav som inte bryter ner kapitalismen utan tvärtom leder den in i europeismens ram, befriar kapitalismen från barbari, råhet, korruption och övriga ”ryska” kvarlevor av livegenskapen. I själva verket begränsar sig även de proletära kraven i flertalet fall till reformer som är fullt genomförbara inom kapitalismens ram. Vad Rysslands proletariat nu och genast kräver är inte något som undergräver kapitalismen, utan något som renar den och påskyndar, förstärker dess utveckling.

Proletariatets särskilda ställning i det kapitalistiska samhället leder självfallet till att arbetarnas strävan efter socialism, deras förbund med det socialistiska partiet med spontan kraft bryter sig fram under rörelsens allra tidigaste stadier. Men de rent socialistiska kraven ligger ännu i framtiden, medan de aktuella arbetarkraven är demokratiska krav inom politiken och ekonomiska krav inom kapitalismens ram i ekonomin. T o m proletariatet gör revolutionen s a s inom ramen för minimiprogrammet, inte maximiprogrammet. Bönderna, denna gigantiska, genom sitt antal överväldigande massa av befolkningen, behöver man inte speciellt tala om. Deras ”maximiprogram”, deras slutmål går inte utanför ramen för kapitalismen, som skulle utveckla sig ännu bredare och yppigare om all jord övergick till alla bönder och till hela folket. Bonderevolutionen är för närvarande en borgerlig revolution – hur dessa ord än må skära i de sentimentala öronen på de sentimentala riddarna av vår kälkborgerliga socialism.

Den pågående revolutionens karaktär, sådan vi här har skisserat den, ger helt naturligt upphov till partiobundna organisationer. Hela rörelsen får därvid ofrånkomligen en prägel av yttre partiobundenhet, ett sken av partiobundenhet – men det är naturligtvis bara ett sken. Behovet av ett ”mänskligt”, kultiverat liv, av att förena sig, av att försvara sin värdighet, sina mänskliga och medborgerliga rättigheter omfattar allt och alla, förenar alla klasser, går långt före varje partianknytning och skakar om människorna, som ännu är långtifrån i stånd att höja sig till att organisera sig i ett parti. De närmaste, elementärt nödvändiga rättigheterna och reformerna är så angelägna att de s a s skjuter undan alla tankar och reflexioner om något ytterligare. Engagemanget i den pågående kampen, ett nödvändigt och legitimt engagemang, varförutan framgång i kampen är omöjlig, föranleder människor att idealisera dessa närmaste, elementära mål, målar dem i rosenrött, klär dem t o m ibland i fantasikostymer; vanlig enkel demokratism, borgerlig dussindemokratism, tas för att vara socialism och registreras under socialismens ”departement”. Alltsammans tycks vara ”partiobundet”; alltsammans tycks vara sammanvävt till en enda rörelse för ”befrielse” (i själva verket befrielse för hela det borgerliga samhället); alltsammans får en lätt, ytterst lätt anstrykning av ”socialism”, särskilt tack vare det socialistiska proletariatets framskjutna roll i den demokratiska kampen.

Under sådana förhållanden kan idén om partiobundenhet inte undgå att vinna vissa temporära segrar. Partiobundenhet kan inte undgå att bli parollen på modet, ty modet släpar hjälplöst i svansen på det verkliga livet, och just partiobunden organisation, partiobunden demokratism, partiobunden strejkism, partiobunden revolutionism framstår som det ”vanligaste” fenomenet på politikens yta.

Frågan är nu: hur *skall* de olika klassernas anhängare och företrädare förhålla sig till detta partiobundenhetens faktum och till denna ide om partiobundenhet? Skall i objektiv mening, inte subjektiv, dvs inte i den meningen hur man bör förhålla sig till detta, utan i den meningen

---

¹ Klagomål – Red

vilket förhållande till detta faktum som oundvikligen tar form beroende på de olika klassernas intressen och synpunkter.

II

Såsom vi redan visat är partiobundenhet en produkt av – eller, om ni så vill, ett uttryck för – vår revolutions borgerliga karaktär. Bourgeoisin kan inte undgå att luta åt partiobundenhet, ty frånvaro av partier bland dem som kämpar för frihet åt det borgerliga samhället betyder frånvaro av ny kamp mot själva detta borgerliga samhälle. De som för en ”partiobunden” kamp för frihet, är antingen inte medvetna om frihetens borgerliga karaktär, eller också sanktionerar de detta borgerliga system eller uppskjuter kampen mot det, ”fulländningen” av det ad calendae graecas. Och, omvänt, den som medvetet eller omedvetet står på det borgerliga systemets sida, kan inte undgå att känna sig dragen till idén om partiobundenhet.

I ett samhälle, baserat på uppdelning i klasser, blir kampen mellan de sinsemellan fientliga klasserna på ett visst stadium i sin utveckling ofrånkomligen en politisk kamp. Det mest helgjutna, fullständiga och konstituerade uttrycket för den politiska kampen mellan klasserna är kampen mellan partier. Partiobundenhet är detsamma som likgiltighet för kampen mellan partierna. Men denna likgiltighet är inte liktydig med neutralitet, med att avhålla sig från kamp, ty i klasskampen kan det inte finnas några neutrala; i ett kapitalistiskt samhälle går det inte att ”avhålla sig” från att delta i utbytet av produkter eller arbetskraft. Och utbytet ger oundvikligen upphov till ekonomisk kamp och i dess spår även politisk kamp. Att vara likgiltig för kampen är därför i själva verket inte detsamma som att ställa sig utanför kampen, avhålla sig från den eller vara neutral. Likgiltighet är tyst stöd åt den som är stark, den som härskar. De som i Ryssland var likgiltiga för självhärskardömet före dess fall i revolutionen i oktober, de gav självhärskardömet sitt tysta stöd. De som i dagens Europa är likgiltiga för bourgeoisins herravälde de ger bourgeoisin sitt tysta stöd. De som är likgiltiga för idén att kampen för frihet har borgerlig karaktär, de ger sitt tysta stöd åt bourgeoisins dominans i denna kamp, bourgeoisins herravälde i det fria Ryssland som håller på att födas. Politisk indifferens är politisk mättnad. ”Indifferent”, ”likgiltigt” förhåller sig den mätte till en bit bröd, medan den hungrige alltid tar ”parti” i fråga om brödbiten. ”Indifferens och likgiltighet” för en brödbit betyder inte att en människa inte behöver bröd, utan att hon alltid är garanterad bröd, aldrig har brist på bröd, att hon är säkert inordnad i de mättas ”parti”. Partiobundenhet i det borgerliga samhället är endast ett hycklande, kamouflerat, passivt uttryck för att man tillhör de mättas parti, de härskandes parti, utsugarnas parti.

Partiobundenhet är en borgerlig ide. Partianknytning är en socialistisk ide. Denna tes är i allmänhet och i sin helhet tillämplig på hela det borgerliga samhället. Naturligtvis måste man kunna konsten att tillämpa denna allmänna sanning på enskilda särfrågor och särfall. Men att i en tid, då hela det borgerliga samhället reser sig mot livegenskapen och självhärskardömet, glömma denna sanning är detsamma som att i praktiken helt avstå från socialistisk kritik mot det borgerliga samhället.

Den ryska revolutionen ger, trots att den ännu befinner sig i början av sin utveckling, redan åtskilligt med material för att bekräfta de allmänna överväganden som framlagts. Strikt partianknytning är något som endast socialdemokratin, det medvetna proletariats parti, alltid försvarat och fortsätter att försvara. Våra liberaler, företrädare för bourgeoisins åsikter, kan inte tåla socialistisk partianknytning och vill inte höra talas om klasskamp: kom t ex ihåg de tal som nyligen hölls av hr Ruditjev, vilken för hundrade gången upprepade vad såväl Osvobozjdenije utomlands som den ryska liberalismens otaliga vasallorgan sagt och idisslat. Mellanklassens, småbourgeoisins ideologi slutligen har funnit ett klart uttryck i de åsikter som förfäktas av ryska ”radikaler” av diverse schatteringar, från Nasja Zjizn via r-d

(”radikaldemokraterna”) till ”socialistrevolutionärerna”. De sistnämnda har bevisat sin sammanblandning av socialism och demokratism allra klarast i agrarfrågan och då särskilt i parollen om ”socialisering” (av jorden, utan en socialisering av kapitalet). Det är också känt att de, samtidigt som de är toleranta mot borgerlig radikalism, inte kan tåla idén om socialdemokratisk partianknytning.

Det hör inte till vårt ämne att analysera precis hur olika klassers intressen återspeglas i de ryska liberalernas och alla slags radikalers program och taktik. Vi har här bara i förbigående berört denna intressanta fråga och måste nu övergå till de praktiska politiska slutsatserna om vårt partis förhållande till de partiobundna organisationerna.

Är det tillåtet för socialister att delta i partiobundna organisationer? Om det är tillåtet, på vilka villkor i så fall? Vilken taktik bör följas i sådana organisationer?

Den första frågan kan inte besvaras med ett ovillkorligt, principiellt nej. Det skulle vara fel att säga att det inte i något fall och inte på några villkor är tillåtligt för socialister att delta i partiobundna (dvs mer eller mindre medvetet eller omedvetet borgerliga) organisationer. Att i den demokratiska revolutionens epok avstå från att delta i partiobundna organisationer skulle i vissa fall vara liktydigt med att avstå från att delta i den demokratiska revolutionen. Men otvivelaktigt måste socialisterna hålla dessa ”vissa fall” inom snäva ramar, kan de tillåta sådant deltagande endast på strikt definierade, restriktiva villkor. Ty medan partiobundna organisationer, såsom vi redan sagt, uppkommer på grund av att klasskampen är relativt utvecklad, så är å andra sidan strikt partianknytning ett av de villkor som gör klasskampen medveten, klar, bestämd, principfast.

För socialister är det en ständig, oföränderlig och ovillkorlig skyldighet att värna det proletära partiets ideologiska och politiska självständighet. Den som inte fullgör denna skyldighet upphör *i praktiken* att vara socialist, hur uppriktiga hans ”socialistiska” (i ord socialistiska) övertygelser än må vara. För en socialist är det endast i undantagsfall tillåtligt att delta i partiobundna organisationer. Och detta deltagandes själva syften, dess karaktär, villkor osv måste helt underordnas huvuduppgiften: att förbereda och organisera det socialistiska proletariatet för att medvetet leda den socialistiska revolutionen.

Omständigheterna kan tvinga oss att delta i partiobundna organisationer, särskilt under den demokratiska revolutionens epok och i synnerhet i en demokratisk revolution, där proletariatet spelar en framträdande roll. Ett sådant deltagande kan visa sig vara nödvändigt, t ex för att förkunna socialismen för ett obestämt demokratiskt auditorium eller för att socialister och revolutionära demokrater gemensamt skall kunna bekämpa kontrarevolutionen. I det första fallet blir detta deltagande ett medel att föra fram våra idéer, i det andra en kampöverenskommelse för att nå bestämda revolutionära mål. I båda fallen kan deltagandet endast vara temporärt. I båda fallen är det tillåtligt endast om arbetarpartiets självständighet helt skyddas och om hela partiet obligatoriskt kontrollerar och leder de partimedlemmar och partigrupper som ”delegeras” till de partiobundna föreningarna eller råden.

När vårt partis verksamhet bedrevs i hemlighet, erbjöd sådan kontroll och ledning enorma, ibland nästan oöverstigliga svårigheter. Nu, då partiets verksamhet blir allt öppnare, kan och måste denna kontroll och denna ledning utövas på det bredaste sätt och absolut inte bara av partiets ”topp”, utan också av dess ”bas”, av alla organiserade arbetare som tillhör partiet. Rapporter om socialdemokraters aktivitet i partiobundna föreningar eller råd, referat om villkoren och uppgifterna för denna aktivitet och resolutioner från partiorganisationer av alla typer med anledning av sådan aktivitet måste bli absolut praxis i arbetarpartiet. Endast genom sådant *reellt* deltagande av partiet i sin helhet, ett deltagande i *styrningen* av all sådan aktivitet

kan vi i praktiken visa på skillnaden mellan verkligt socialistiskt arbete och allmänt demokratiskt.

Vilken taktik måste vi följa i de partiobundna föreningarna? För det första måste vi utnyttja varje möjlighet att upprätta oberoende kontakter och göra propaganda för hela vårt socialistiska program. För det andra måste vi bestämma stundens närmaste politiska uppgifter med tanke på att den demokratiska omvälvningen skall genomföras på det mest fullständiga och resoluta sätt, föra fram de politiska parollerna i den demokratiska revolutionen, presentera ”programmet” för de reformer, som skall förverkligas av den kämpande revolutionära demokratin till skillnad från den schackrande liberala demokratin.

Endast om arbetet läggs upp på detta sätt kan det vara tillåtligt och fruktbarande att medlemmar i vårt parti deltar i de partiobundna revolutionära organisationer, som idag skapas av arbetare, imorgon av bönder, i övermorgon av soldater osv. Endast om arbetet läggs upp på detta sätt blir vi i stånd att fullgöra ett arbetarpartis dubbla uppgift i den borgerliga revolutionen: att slutföra den demokratiska omvälvningen, utvidga och stärka kadren i det socialistiska proletariatet, som behöver frihet till skoningslös kamp för att störta kapitalets välde.

Novaja Zjizn nr 22 och 27, den 26 november och 2 december 1905

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 12, s 133-141